

PatrimoniLiterari.cat

CONEIXEM ELS JOCS FLORALS

PROPOSTA DIDÀCTICA PER A
TERCER I QUART D'ESO

GUA COMPETENCIAL

Introducció

En els darrers anys, el grup de Patrimoni Literari de la Universitat de Girona ha desenvolupat el portal www.patrimoniliterari.cat, que conté una cartografia literària dedicada als Jocs Florals i altres certàmens literaris que es van celebrar entre 1859 i 1977, és a dir, des de la restitució del certamen a Barcelona fins a l'última celebració dels Jocs Florals de la Llengua Catalana a l'exili. El mapa mostra de manera interactiva les relacions entre literatura i territori que s'estableixen a partir dels certàmens literaris en llengua catalana, apostant per una simbiosi entre geografia i literatura. Mitjançant aquesta cartografia literària, transversal i interdisciplinària, no només es posa de manifest l'empremta territorial dels Jocs Florals, sinó també la dels escriptors que s'hi van implicar i les xarxes culturals que van possibilitar l'expansió dels certàmens literaris arreu del territori. El portal es presenta com una eina útil tant pel públic general —pel seu vessant divulgador de la història dels Jocs Florals— com pel públic especialitzat o amb finalitats de recerca, ja que la multiplicitat d'informacions que s'hi contenen permeten relacionar múltiples dades i conceptes de diversa categoria, en funció dels objectius específics que es tinguin.

És d'aquesta voluntat divulgativa que neixen les propostes didàctiques que teniu al davant. En tant que element clau en el desenvolupament de la literatura catalana durant els segles XIX i XX, els Jocs Florals formen part del currículum de batxillerat a través de l'assignatura de Llengua catalana i literatura, en la qual aquests certàmens s'expliquen lligats al context artístic i social de la Renaixença. Aquestes propostes representen, doncs, un suport pedagògic per tractar els Jocs Florals amb profunditat durant l'etapa de batxillerat, per ampliar els coneixements de l'alumnat i per proposar activitats de recuperació i consolidació d'aquests coneixements.

Les propostes s'articulen a través de tres documents: el primer, el dossier didàctic titulat “Coneixem els Jocs Florals”, material de referència que conté tant les explicacions teòriques com les activitats proposades per a l'alumnat; el segon, un dossier pel professorat en el qual es despleguen algunes de les informacions del portal www.patrimoniliterari.cat que poden resultar d'ajuda per treballar els Jocs Florals a l'aula, així com per ampliar o actualitzar els coneixements. Finalment, l'últim document és aquesta guia a través de la qual es detallen els eixos principals de la proposta, així com els continguts específics i les competències que es treballen durant la posada en pràctica.

TÍTOL	ÀREA / MATÈRIA	ÀMBIT
“Coneixem els Jocs Florals”	Llengua catalana i literatura	Segon cicle d'ESO
DESCRIPCIÓ		
<p>Aquesta proposta introdueix alhora que aprofundeix en els coneixements sobre els Jocs Florals a l'alumnat. Els certàmens són presentats no només com a fruit d'una època concreta, sinó que també es treballen des d'una perspectiva històrica, a través de l'evolució dels més cent anys que comprenen el seu recorregut. La proposta presenta uns continguts teòrics que abracen des dels inicis del certamen fins als autors que més bé il·lustren el seu desenvolupament, passant pel comentari d'alguns poemes exemplars, les característiques dels premis o els esdeveniments que en van condicionar la celebració del certamen. Així mateix, també es proposen activitats diverses per formar i consolidar els coneixements de l'alumnat.</p>		
JUSTIFICACIÓ	MATERIALS	
<p>Els Jocs Florals són un dels fenòmens culturals de més rellevància en la història catalana recent. Amb uns inicis lligats al món trobadoresc, la seva popularitat va resultar clau en la configuració del sistema literari català des de la segona meitat del segle XIX, i van ser el mitjà a través del qual es donarien a conèixer escriptors/es que més tard serien puntals en la tradició catalana, com Jacint Verdaguer, Víctor Català, o Josep Carner. Alhora, la seva celebració es va veure condicionada per les dictadures del segle XX, així com l'exili dels intel·lectuals catalans després de la guerra civil espanyola. Els Jocs Florals suposen, doncs, un nexa d'unió entre autors de diverses generacions, localitzacions i estètiques.</p> <p>El projecte es presenta com una eina a través de la qual treballar els Jocs Florals fora de la casuística convencional: no com a fet aïllat, sinó com a veritable escola i fenomen clau de la literatura catalana; no com una explicació complementària a l'hora d'estudiar la Renaixença, sinó com a element vertebrador d'una proposta que permet a l'alumnat establir contacte amb la tradició literària i amb les seves figures més representatives. A través d'exemples pràctics i suports virtuals i textuals, els materials no només permeten un primer contacte amb el món floralesc, sinó també un aprofundiment temàtic adequat a l'etapa educativa de l'alumnat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dossier de la proposta: És el material de referència a l'hora de portar aquesta activitat a l'aula. S'hi inclouen els eixos teòrics de la proposta, desenvolupats a través d'explicacions, així com imatges i textos de suport i activitats per aplicar els coneixements rebuts. • Suport informàtic: Algunes activitats comprenen la cerca de dades a la base de dades www.patrimoniliterari.cat, així com la cerca de conceptes a Internet per treballar la gestió de la informació i l'autogestió del coneixement. Per aquest motiu, l'alumnat podrà utilitzar les eines informàtiques que els siguin pròpies segons la metodologia i política de cada centre (ordinador/tauleta d'aula, ordinador personal, etc.). És necessari que el suport disposi de connexió a internet. • Suport d'escriptura: En el cas d'optar per realitzar les activitats de manera escrita, l'alumnat haurà de comptar amb el seu suport habitual d'escriptura, sigui en format escrit o digital. 	
METODOLOGIA	OBJECTIUS	
<p>El dossier combina teoria i pràctica. La primera se centra en l'exposició dels continguts de manera ordenada, clara, i adaptada a l'etapa educativa a la qual es dirigeix la proposta. La part pràctica es desenvolupa per mitjà d'activitats que comprenen des de</p>	<p>El projecte permet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Donar a conèixer els Jocs Florals i el seu context en la tradició literària catalana, o 	

la reflexió sobre els coneixements previs o les idees prèvies respecte els Jocs Florals i els certàmens literaris, fins a activitats de creació i escriptura. Les activitats proposades al volum, doncs, promouen:

1. Consolidar els coneixements treballats.
2. Aplicar els coneixements adquirits tant en activitats de reflexió com de creació.
3. Promoure la consulta i recerca de fonts d'informació per generar coneixement.
4. Expressar opinions i punts de vista diferents, i debatre'ls.

El caire de les activitats alterna tant la participació grupal -en petits grups o bé amb tota la classe- com el treball autònom, pel bé que aporten les dues dinàmiques en l'adquisició de bons hàbits de treball. Això no obstant, les activitats de reflexió i de recuperació dels coneixements que no s'especifiquin com de treball grupal poden ser dutes a terme a l'aula d'aquesta manera si el docent ho creu convenient; així es pot engegar una reflexió conjunta i participativa a nivell de classe.

Per a la realització de les activitats es parteix bé dels continguts teòrics del dossier; bé, quan així s'especifica, de les informacions que conté el portal www.patrimoniliterari.cat. En aquest últim cas, s'indica a l'alumnat el procediment per trobar les informacions necessàries per completar l'activitat. D'aquesta manera, es podrà utilitzar el suport tecnològic habitual en cada cas. D'altra banda, les activitats que se centrin en els continguts teòrics del dossier es poden fer tant per escrit, si es decideix que cada alumne tingui un volum físic de la proposta, o bé a través de l'ordinador, atenent el criteri que es consideri més adequat.

Així doncs, el resultat és un material que ofereix un guiatge tant per a professorat com a alumnat alhora que permet un grau de personalització en termes d'implementació atenent el context educatiu propi, que en qualsevol cas ha de ser valorat pel/s docent/s.

aprofundir-hi.

2. Donar compte de l'abast i l'impacte de la literatura i la cultura catalanes dins i fora de Catalunya.
3. Aprofundir en l'estudi dels elements que intervenen en la creació poètica: temes, rima, estrofisme, versificació, etc.
4. Introduir la figura d'alguns dels grans escriptors en llengua catalana; uns coneixements que resultaran clau en la progressió dels estudis de l'alumnat.
5. Tractar l'art poètic tant des de la perspectiva analítica i reflexiva com des de la pràctica, per produir una experiència pròpia i directa.
6. Descobrir la literatura com a via de representació i interpretació del món, fet que comporta un enriquiment personal directament relacionat amb la capacitat per gaudir del plaer estètic.

ÀMBIT LINGÜÍSTIC

COMPETÈNCIES

CONTINGUTS CLAU

Dimensió Comprensió lectora

Competència 1. Obtenir informació, interpretar i valorar el contingut de textos escrits

CC1. Comprensió literal, interpretativa i valorativa. Idees principals i secundàries.

CC2. Estratègies de comprensió per a l'abans, durant i després de la lectura o de la

<p>de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics per comprendre'ls.</p> <p>Competència 2. Reconèixer els gèneres de text, l'estructura i el seu format, i interpretar-ne els trets lèxics i morfosintàctics per comprendre'l.</p> <p>Competència 3. Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement.</p>	<p>seqüència audiovisual.</p> <p>CC3. Estratègies de cerca, ús de cercadors i tractament de la informació per a la construcció del coneixement.</p> <p>CC4. Estratègies per a la producció de textos escrits i multimèdia: l'escriptura i la creació audiovisual com a procés.</p>
<p>Dimensió Expressió escrita</p> <p>Competència 4. Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa (receptor, intenció) i a partir de la generació d'idees i la seva organització.</p> <p>Competència 5. Escriure textos de tipologia diversa a i en diferents formats i suports amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.</p> <p>Competència 6. Revisar i corregir el text per millorar-lo, i tenir cura de la seva presentació formal.</p>	<p>CC5. Adequació, coherència, cohesió, correcció i presentació. Normes ortogràfiques.</p> <p>CC6. Processos de comprensió oral: reconeixement, selecció, interpretació, anticipació, inferència, retenció.</p> <p>CC7. Elements prosòdics i no verbals.</p> <p>CC9. Períodes literaris i estètics significatius de les literatures catalana, castellana i universal.</p> <p>CC10. Autors i contextos sociohistòrics de les literatures catalana, castellana i universal.</p>
<p>Dimensió Comunicació oral</p> <p>Competència 9. Emprar estratègies d'interacció oral d'acord amb la situació comunicativa per iniciar, mantenir i acabar el discurs.</p>	<p>CC11. Lectura i comprensió de textos: estructura, aspectes formals, recursos estilístics i retòrics.</p> <p>CC12. Temes i subgèneres literaris. Tòpics.</p>
<p>Dimensió Literària</p> <p>Competència 10. Llegir obres i conèixer els autors i les autores i els períodes més significatius de la literatura catalana, la castellana i la universal.</p> <p>Competència 11. Expressar, oralment o per escrit, opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant gèneres, i interpretant i valorant els recursos literaris dels textos.</p> <p>Competència 12. Escriure textos literaris per expressar realitats, diccions i sentiments.</p>	<p>CC13. Redacció de textos d'intenció literària.</p> <p>CC14. Lectura d'obres de la literatura catalana, castellana i universal, o juvenils.</p> <p>CC15. Lectura i escriptura sovintejadades sobre temes diversos i en contextos diferents.</p> <p>CC17. Varietats lingüístiques socials i geogràfiques.</p>

<p>Dimensió actitudinal i plurilingüe</p> <p>Actitud 1. Adquirir l'hàbit de la lectura com un mitjà per accedir a la informació i al coneixement, i per al gaudi personal; i valorar l'escriptura com un mitjà per estructurar el pensament i comunicar-se amb els altres.</p> <p>Actitud 2. Implicar-se activament i reflexiva en interaccions orals amb una actitud dialogant i d'escolta.</p>	
ÀMBIT DIGITAL	
COMPETÈNCIES	CONTINGUTS CLAU
<p>Dimensió tractament de la informació i organització dels entorns de treball i aprenentatge</p> <p>Competència 4. Cercar, contrastar i seleccionar informació digital adequada per al treball a realitzar, tot considerant diverses fonts i mitjans digitals.</p> <p>Competència 5. Construir nou coneixement personal mitjançant estratègies de tractament de la informació amb el suport d'aplicacions digitals.</p> <p>Competència 6. Organitzar i utilitzar un entorn personal de treball i aprenentatge amb eines digitals per desenvolupar-se en la societat del coneixement.</p>	<p>CC1. Funcionalitats bàsiques dels dispositius.</p> <p>CC14. Selecció, catalogació, emmagatzematge i compartició de la informació.</p> <p>CC16. Tractament de la informació.</p> <p>CC17. Construcció de coneixement: tècniques i instruments.</p> <p>CC18. Entorn personal d'aprenentatge (EPA).</p> <p>CC20. Sistemes de comunicació.</p> <p>CC24. Aprenentatge permanent: entorns virtuals d'aprenentatge, recursos per a l'aprenentatge formal i no formal a la xarxa.</p>
<p>Dimensió ciutadana, hàbits, civisme i identitat digital</p> <p>Competència 11. Realitzar accions de ciutadania i de desenvolupament personal, tot utilitzant els recursos digitals propis de la societat actual.</p>	
ÀMBIT PERSONAL I SOCIAL	
COMPETÈNCIES	CONTINGUTS CLAU
<p>Dimensió autoconeixement</p>	<p>CC2. Capacitats cognitives.</p>

Competència 1. Prendre consciència d'un mateix i implicar-se en el procés de creixement personal.

Dimensió aprendre a aprendre

Competència 2. Conèixer i posar en pràctica estratègies i hàbits que intervenen en el propi aprenentatge.

Competència 3. Desenvolupar habilitats i actituds que permetin afrontar els reptes de l'aprenentatge al llarg de la vida.

CC6. Hàbits d'aprenentatge.

CC7. Planificació dels aprenentatges.

CC8. Organització del coneixement.

CC9. Consolidació i recuperació del coneixement.

CC10. Transferència dels aprenentatges.